

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аудит і аналіз дебіторської та кредиторської
заборгованості (на прикладі ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ»)»
(назва теми)

Виконавець:

студент центру заочної форми навчання
факультету

Бугайчук Діана Ярославівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Семенова Катерина Данилівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Наростання конкурентної боротьби серед підприємств усіх галузей у сукупності з високою кількістю ненадійних контрагентів і низьким рівнем фінансової дисципліни підприємств загалом викликає зростання дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Дана тема є актуальна, оскільки наявність дебіторської та кредиторської заборгованостей у балансі підприємства супроводжує його виробничо-господарську діяльність протягом майже всього існування як господарюючого суб'єкта.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних, методичних та практичних питань обліку, аудиту і аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства, розробка рекомендацій щодо їх удосконалення.

Основні завдання дипломної роботи:

- розкрити сутність дебіторської і кредиторської заборгованості та їх роль у діяльності підприємства в сучасних умовах;
- дослідити організацію обліку дебіторської і кредиторської заборгованості на досліджуваному підприємстві;
- надати загальну характеристику підприємства ТОВ «ТІС-Вугілля» та провести аналіз його фінансового стану;
- оцінити систему аудиту на підприємстві;
- провести економіко-математичне моделювання для покращення управління дебіторською заборгованістю підприємства;
- сформувати на основі проведеного дослідження основні напрямки вдосконалення обліку та управління дебіторською та кредиторською заборгованостями з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети використовуються наступні **методи дослідження**: загальнонаукові методи, методи аналізу і синтезу, аналізу динаміки, структури, методи порівняльного, проблемно-ситуаційного аналізу, метод моделювання.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних та закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій і досліджень, П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БО 11 «Зобов'язання», МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка», МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання», дані звітності підприємства ТОВ «ТІС-Вугілля», офіційних статистичних видань.

Об'єктом дослідження є процес організації системи бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «ТІС-Вугілля».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку та аудиту дебіторської і кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменувань) та 21 додатків. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок.

Основний зміст викладено на 68 сторінках. Робота містить 28 таблиць, 5 рисунків.

Публікації. Бугайчук Д. Я. Внутрішній аудит обліку дебіторської заборгованості. *Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства*. Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 31 жовтня 2019 р.). Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2019. С. 155-157.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти дебіторської та кредиторської заборгованості» встановлено, що дебіторська та кредиторська заборгованість є невід'ємною частиною роботи будь-якого підприємства, оскільки в ринкових умовах воно одночасно виступає споживачем та виробником продукції, робіт, послуг. Наявність дебіторської та кредиторської заборгованості зумовлена неузгодженістю грошових потоків підприємств у часі та є необхідною для підтримання певних виробничих циклів господарюючих суб'єктів. Визначено завдання аналізу дебіторської та кредиторської заборгованостей, а саме: встановлення ймовірності їх виникнення; оцінка надійності покупців; відстеження, прискорення погашення заборгованості; контроль дотримання договірної дисципліни.

У другому розділі «Облік дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ» розглянуто загальну організаційну характеристику підприємства, особливості бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості та напрямки вдосконалення. Для обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «ТІС-Вугілля» за товари використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками». На даному рахунку відображається узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи та надані послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем.

Для обліку кредиторської заборгованості на ТОВ «ТІС-Вугілля» використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», що має такі субрахунки: 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками». Відображають за кредитом цього рахунку заборгованість за отримані від постачальників і підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, а за дебетом відображаються суми погашення, списання цієї заборгованості.

На ТОВ «ТІС-Вугілля» автоматизований бухгалтерський облік, для отримання оперативної управлінської інформації, здійснення аналізу господарської діяльності запроваджена програма 1С:Підприємство 8.3.

На ТОВ «ТІС-Вугілля» існує декілька видів договорів, які є підставою для інформування відповідальних осіб щодо розрахунку з дебіторами: для регулювання довгострокової дебіторської заборгованості; довгострокової

фінансової оренди; для регулювання поточної дебіторської заборгованості договір купівлі-продажу; договір поставки.

На підприємстві важливим питанням є організація роботи з договорами на належному рівні та розробка різноманітних моделей договорів із гнучкими умовами оплати, зокрема надання покупцям знижок при достроковій оплаті, тому що зниження ціни приводить до розширення продажів.

На забезпечення своєчасної оплати дебіторської заборгованості значною мірою впливає налагоджена система контролю на підприємстві. Важливою складовою частиною роботи має стати своєчасне висування претензій з оплати послуг, постійний контроль стану розрахунків за простроченою заборгованістю. Аналітичний облік розрахунків з іншими кредиторами ведеться окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки.

Основними документами з обліку інших поточних зобов'язань є: виписка банку; довідки та розрахунки бухгалтерії; накладні; платіжні доручення та інші документи.

У третьому розділі «Аудит і аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ»» представлено діючу практику аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ»; проведено аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві, визначено вплив факторів на формування їх рівня за допомогою економіко-математичного моделювання.

Планування аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «ТІС-Вугілля» включає розробку документів: загального плану аудиторської перевірки; програми аудиторської перевірки; визначення мети та завдання аудиторської перевірки.

Аудиторська перевірка на ТОВ «ТІС-Вугілля» передбачає дослідження документів та відображення інформації в облікових регістрах. У ході перевірки розрахунків з постачальниками та підрядниками аудиторі перевіряють первинні документи: видаткова накладна від постачальників, облікові регістри: як бухгалтерські, так і податкові.

За аналізовані 2017-2018 рр. на підприємстві відбулося збільшення чистого доходу від реалізації продукції. Аналіз динаміки та структури активів підприємства показав, що основну частку активів на підприємстві займають необоротні активи.

Варто звернути увагу, що на підприємстві в останні роки зменшився власний капітал, що зменшило власні оборотні кошти і може привести до зменшення фінансової стійкості.

Результати формування регресійної моделі залежності коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «ТІС-Вугілля» дозволили виявити основні чинники, що здійснюють суттєвий вплив на оборотність дебіторської заборгованості, що дозволило надати рекомендації для прискорення її обертання.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. У ході управління дебіторською та кредиторською заборгованостями важливого значення набуває термін їх обертання та частка у виручці від реалізації продукції та загальній сумі заборгованості підприємства.

2. Бухгалтерський облік дебіторської та кредиторської заборгованостей в Україні регулюється такими законодавчими актами: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», П(С)БО 11 «Зобов'язання».

3. ТОВ «ТІС-Вугілля» – найбільший в Україні вугільно-рудний термінал, здатний приймати судна дедвейтом понад 200 000 тонн. Тримач абсолютного рекорду швидкості навантаження судів по Чорному морю – 107 тис. тонн на добу.

4. Підставою для розрахунків з покупцями або замовниками підприємства є договори, специфікації, додаткові угоди, які узгоджуються, як додаток до договору. У специфікаціях оговорюються умови оплати та поставки, що може відрізнятись від умов договору.

5. На підприємстві ТОВ «ТІС-Вугілля» синтетичний облік дебіторської заборгованості ведеться на рахунках 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 38 «Резерв сумнівних боргів» та 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Для обліку кредиторської заборгованості призначені рахунки 6 класу: 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками і платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 66 «Розрахунки з оплати праці», 67 «Розрахунки з учасниками», 68 «Розрахунки за іншими операціями».

7. За аналізований період на підприємстві відбулося збільшення чистого доходу від реалізації продукції, за рахунок чого збільшився валовий прибуток, однак рентабельність продажу від основної операційної діяльності зменшилась, це є негативним фактором, з метою її підвищення підприємству необхідно провести систему заходів щодо зменшення рівня витрат.

8. Для вдосконалення обліку дебіторської та кредиторської заборгованості важливим елементом є порівняння дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства, оскільки значне переважання дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості суб'єкта господарювання і робить необхідним залучення додаткових коштів.

9. Управління кредиторською заборгованістю на ТОВ «ТІС-Вугілля» повинно зводитися до вибору найбільш вигідних форм і строків розрахунків з контрагентами для збереження фінансової стійкості підприємства. Для цього пропонується: скласти бюджет кредиторської заборгованості; оцінити фінансовий стан та можливі ризики; оптимізувати структуру кредиторської заборгованості.

АНОТАЦІЯ

Бугайчук Д. Я. «Облік, аудит і аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості (на прикладі ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ»)»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»,
Одеський національний економічний університет
Одеса, 2019

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – система обліку, аналізу та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти та організаційно-методичні особливості ведення обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості у ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ».

Проаналізовано стан дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві, визначено вплив факторів на формування їх рівня за допомогою економіко-математичного моделювання.

Запропоновано шляхи удосконалення системи обліку дебіторської та кредиторської заборгованості, а також рекомендації з питань аудиту та аналізу.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, облік, аудит, аналіз.

ANNOTATION

Buhaichuk D. Y. «Accounting, audit and analysis of accounts receivable and accounts payable (by the example of «TIS-VUGILLIA», LTD)»

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation» under the program «Accounting, audit and taxation of business activity»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. Object of study a system of accounting, analysis and audit of accounts receivable and accounts payable of the enterprise.

Diploma thesis deals of theoretical aspects the paper discusses organizational and methodological features of accounting, audit and analysis of receivables and payables in "TIS-VUGILLIA", LTD.

Analyzed condition of accounts receivable and payable at the enterprise, the influence of factors on the formation of their level is determined with the help of economic and mathematical modeling.

The ways of improving the accounting system of accounts receivable and accounts payable, as well as recommendations on audit and analysis are proposed.

Keywords: accounts receivable, accounts payable, accounting, audit, analysis.